

É r t e s í t ő.

58 szám

Pest september' 8^{án}

1832.

Kivonás az 1832 aug. időjárásról budai csillagász intézetbeli vizsgálatokból.

magassága	a' légmérőnek	a' hőmérőnek
legnagyobb	27 ^h 7 ^v , 631 (10kén)	+ 23°,4 (16kán)
közép	27 4,0080	+ 17,6330
legkisebb	27 2, 339 (29kén)	+ 11,3 (30kán)

Legnagyobb különbség a' légnomásban: = 5^v, 292; a' mérsékletben: = 11°, 7.

Az épen lefolyt augusztus, időjárására nézve, az első kétharmadában uralkodott szárazságon kívül, semmi különösségű. Az egyes napok mérséklete főképp utólja felé e' hónapnak magasabb volt ugyan a' szokottnál, a' levegő heve gyakor egy szökdeléssel változékonyabb; mindazáltal se a' hévség magasodta nem volt olly tetemes, se annak azzá változta nem annyira mohó, hogy szokatlan légnomást okozhatott volna. A' meteori tűneményekre nézve, eső ritkán volt (5szőr), az is jobbadán, csak mint fürgeteg követő, következőleg pásztság és mulékony. E' fürgetegek a' hónap másod felében jelentkeztek, olly sűrűn azonban, hogy 20kától 30káig hat tetemeset (p. o. a' 27kit) tapasztalánk. — Az ég tisztának látszott ugyan az uralkodó légszárazság miatt, de azért egészen felhőtlennek valamint merő borultnak még se mondhatni egyet is. A' szelek éjkeleti 's délnyugotiak voltak, de mind tűrhetők; szélzivatár minden érkező fürgeteget előzött ugyan, mint közönséges az illy esetben, de azért szélvész egyet sem szenvedtünk, erős szelet tartósan egyszer, 's épen ez okozható, hogy az egész hónap által szélesend egyszer sem vala érezhető.

Albert Ferencz.

UNIVERSALIS

KÖZÖNSÉGES

BIBLIOTHECA HUNGARICA

MAGYAR KÖNYVTÁR.

1533—1830.

1533—1830.

Nem épen ismértes még a' világon magyar Nyelvünk — de tanultságának előmenetele, melly itthon is homályban vagon, külföldön még inkább ismértes. Közönséges lón a' vélekedés: hogy hajdani őseink, szinte mint a' Rómaiak „Fortia facta agere: quam praeclare gesta praedicare maluerint,“ vagy ni-kép Hohenegger németül ezt ki ejti „das man unter uns weniger schreibselig: als thateifrig ist.“ „Voltaire is azt írja: „E' nemzetnek sok jeles viselt dolgai vannak — de mivel nem irnak annyira és úgy mint mások, nem ismértesnek: a' világ nagyobb részin alig tudják hogy Kárpát hegye táján egy nagy Lajos, egy fényes Mátyás király volt, kik dicsőséggel, és igazsággal uralkodtak.“ „De illy vélekedés a' tudományok viradása után lefolyt századokról korántsem igaz, 's való-ságos, mivel még édes hazánkban is. az anyai nyelv általjában — idegen nyelvek kizárásával — soha sem gyakoroltatott, az ezt beszélők kevesebb számát egyéb vi-rágzó nemzetek népességéhez hasonlítván, a' magyar Iróknak az ország népességéhez lévő irányát (Proportioját) nem épen különlözér ek találom: hitás ismértes pedig a' magyar tanultságnak, inkább és inkább nyelvünk tudatlanságának és Europa heni nyelvei között lévő napkeleti idegenségének, mint sem tanultságbeli szorgalmunk fo-gyatkészésének tulajdonítom.

A' magyar tanultságnak, azaz magyar nyelven közre bocsátott könyvek előadása által tehát a' közönséges Literatura, vagy is az europai nemzetek tanultsága történeteinek eddig elmaradott hézakját kipótolni — Magyarokat a' mivel 's tanult nemzetek sorába helyzetetni, — a' hazafakat tulajden nyelvökön írt, 's a' tudományok 's nes-

terségek minden ágaiban magyarul közre bocsátott könyvekkel tökéletesebben megismertetni — késő unokáknak tudós eldődeiket például szembe állítani — és a' már eltűnt vagy setét rejtekben eltemetett XVI. XVII. XVIII. és XIX. századbéli magyar tudós világot saját voltában életre visszahozni 's helyzetetni hazafiúi buzgósággal szándékozván: immár nem csak negyven esztendő alatt szerzett magyar könyveimet mint eleinte szándékoztam, de mindazokat is, mellyeket vagy foglalatjok tekintetéből (ugymint: utóbbi századokban kijött egyházi beszédeket, üdvözítő verseket, könyörgéseket, és iskola-könyveket) megszerezni nem kívántam vagy ritkaságok miatt meg nem szerezhettem — betűrend szerint (mellynek okait és szerkeztetésem módját maga helyén előadandom) közre bocsátani fogom Ebertnek bibliographiai Lexiconja formájában, ha több esztendőig folytatott szorgalmam e' költséges 's közel harmincezer Izeke (könyvek, és szerzők czimeit értem) magában foglaló munkánnak kinyomtatására elegendő kedvelőket, részvevő pártfogókat találánd. Tárgyomnak fogadván mind azon könyveket, mellyek a' legelső magyar könyvtől úgymint: sz. Pál leveleinek Komiáthy Benedek által Krakóban 1533. eszt. eszközlött kinyomtatásától kezdve, akár a' külföld, akár hazánk nyomtató műhelyeiben közre bocsáttattak 1830 esztendőig: minthogy ekkoron felállítatván a' magyar tudós társaság, már azóta feltűnő magyar könyveink mindnyájan gyámoló pártfogás alá fogadtatnak, 's a' nemzeti tanultság tárházába felsőbb intézetek rendelésiből helyzetetnek.

Ennek okaért a' nemzet, és nyelv dicsőségét kedvelő Hazafiáknak előre hírvil adom: hogy ezen csupán és egyedül magyar nyelven kiadott könyvek rendszeréből alkotott, 's két kötetbe szorítandó munkára akár nálam Pesten, akár a' t. t. magyar társaság Levéltárnokánál t. dr. Schedel Ferencz urnál, akár a' hazai és külföldi tudósítások kiadójánál, akár Eggenberger könyvárosnál itt Pesten előfizethetni, először az első kötetre 2 fl. 30 kr. conv. pénzzel e. f. esztendő utolsó napjaig, midőn e' könyv azonnal nyomtatás alá úgy fog bocsáttatni, hogy József napi vásárig már egészen elkészülten adathassék által.

E' munka három esztendőtől folyvást üzőtt szorgalommal minden tudomra lőtt kútforrások használása után már ugyan lehető tökéletességre emeltetett, mivel azonban nyilvános, mi csekély számmal legyenek a' külföldi, de még a' hazai könyvtárakban is a' magyar Literaturának szüleményei, 's a' temérdek deák, német, olasz, francz, angoly könyvek özönében virgill deák szavaival élvén, a' magyar könyvekről méltán mondhatjuk: *apparent RARI nantes in gurgite vasto*; megtörténhetett, hogy legébrebb figyelmemet is több rendbeli magyar kiadás elkerülhette: szíves bizodalommal megkérem azért minden tudós társamat, ne terheltessenek mind az ön magoktól irt, mint szinte szorgalmok által kinyomtatott, de másoktól szerzett magyar könyvek, valamint is egyéb ritkának vélt, vagy közönségesen még eddig nem ismért magyar kiadások czimeit e. f. esztendő utolsó napjaig hozzám Pestre postakiméléssel, beküldeni, kiknek hecses pártfogásokat ezzel, a' nemzeti dicsőség, tudomány 's tanultság ügyében 's előmozdításában részessé tenni, 's felszólítani hazafiúi buzgóságom bátorkodott. Pest aug. Isójén 1832.

W. Id. Jankovich Miklós.

A n n u n c i a t i o.

Sub titulo „Repertorium, et Extractus Sententiarum Curialium“ Anno 1829. Typis vulgati operis continuandi ergo cum 15to die Mensis Octobris Anni labentis prelium deseret. Extractus et Repertorium Sententiarum, Civilium quidem ab Anni 1823 Termino, Sancti Stephani, Criminalium vero et Divortialium ab Anni 1822 Termino Epiphaniafi, Omnium autem usque Terminum Post paschalem Anni 1830

in Excelsa Curia Regia inclusive latorum, ac quolibet Termino Typis vulgari solitarum, iuxta voces serie alphabetica se invicem excipientes elaboratus, — et caet. Si quidem editio Molnariana Civiles tantum Sententias in se comprehendat, Repertorium quoque illarum Civiles solummodo Sententias ferit, praesens vero Opus praeter Civilium, Criminalium quoque, nec non Divortialium Sententiarum Extractus, et Repertorium est; et quidem ut res exemplo luculentius pateat, cuiuslibet Sententiae extractus, et repertorium sequenti clarae brevitatis modo adornata legi valet e. c. Sententia haec in I. Tabula Regia J. lata, et per Excelsum Septemviratum approbata — „Juramento purgatorio in respectu 2di ordinis Actionalis summae 11,000 florenorum „constituentis, Parti I. Obstante contraria obligativa declaratione, in missilibus illius „ad Literam C. productis, contenta, adjudicari nequeunte, Causam pro continuatio- „ne, ferendoque ulteriori Judicio ad procedentem Tabulam Districtualem remitti“ — „extracta est in hunc modum — „Juramentum purgatorium Debitori I. in casu illo, „dum eius contraria obligativa declaratio in missilibus eiusdem literis contenta pro- „ducitur, adjudicari non potest. In Causa Appellata C. Danielis Vass, contra „Barbaram Bárczay, Viduam Francisci Szerenesy. 1823. 26 Septembris I. Ta- „bula Regia, 1824. 14. Januarii E. Tabula Septemviralis“ Sententiae huius extractum Molnariana editio sequenti modo tenet „Juramentum purgatorium in re- „spectu summae eatenus obstante debitoris obligativa declaratione sufficienter edoctae, eidem adjudicari nequit, f 1. p 1. t 18. n 53.“ Diudicet haec combinaturus aequanimus, et disinteressatus Lector: num meus; vel Molnarianus extractus sit scopo et fini responsurus? Ego in negotio meo Judicem agere nolo, nec sequor vestigia Domini Molnár, qui, me Dominumve Donby in nuncio suo Anno 1830 dimisso, ex eo plagiariorum compellendo, quod nos — prout ille asserit, — non novi quid, sed foetum sudoris illius, cum commissione plagiatum produxerimus, propriam Causam ipse decidit. Verum enimvero si Opus alterius extrahens, et indicans, sicque aliud aptius, et utilius ex illo producens plagarius dici potest, quid tunc de illo tenendum, qui nec quidem ex Opere alieno, Excelsae nempe Curiae Regiae quidquam novi producere valet, sed Sententias solum eius, et quidem non tantum necessarias, verum maxima in parte tales etiam, quarum praeter respectivas Collitigantes Partes, et concernentem Typographum nullus unquam mortalium usum capiet, de verbo ad verbum describi, et Typis mandatas cum taedio expensarum inutiliter circulari facit? Innegabile quidem est opera mea labores solum privatos esse, sed et Molnariana eiusdem sunt generis, ut adeo scrutanti Lectori tam meo, quam illius debitam authenticitatem Archivum tantum Curiale praestare valeat. Extractus huius pretium via subscriptionis usque iam Octobris durantis, desigo in 48 xris conv. mon. dein in 1 fl. pariter conv. mon. quod D.D. Subscribentes perceptis solum Exemplaribus solvent ad manus respectivorum D.D. Collectorum, quem in finem condecenter et humillime requiruntur Miskolczini: P. D. Josephus Kraudy, et Socius Bibliopola. Pestini: P. D. Otto Wigand, Bibliopola. Posonii: P. D. Andreas Schwaiger, Bibliopola. Cassoviae: Sp. D. Ludovicus Demetzky, Ass. et Adv. ac P. D. Georgius Wigand Bibliopola. Eperjesini: Sp. D. Emericus Kohányi, Assessor, et Advocatus. Debreczini: Sp. D. Georgius Markos, Assessor et Senator, ac Domina Csáthyána Vidua. Rosnaviae: Sp. D. Ludovicus Szontagh, Assessor et Celsissimi Principis a Koburg Fiscalis. S. A. Ujhelyini: Sp. D. Lazarus Nagy, Ass. et Celsis. Princ. Ferdinandi Bretzenheim Fisc. Viena: Sp. D. Ignatius Kassics, Assessor et Agens Aulicus. Divino favente Numine usque 19am Martii Anni venturi 1833. Sententiarum quoque Curialium Annis 1831 et 1832. maiori in parte iam alioquin Hungarice latorum Extractum et Repertorium — cui omnium Juridicorum Technicorum Terminorum, ac aliarum expressionum Hungaricorum, in Sen-

tentiis hungarico idiomate latis, Curialiter adoptatarum Dictionarium quoque Hungarico-Latinum, et Latino-Hungaricum adlaterabitur — Hungarice edidurus, praesentibus palam facio, ad hoc quoque Opus apud supratitulatos D. D. Collectores, non solum subscribi posse, verum etiam remansa post evolutum subscriptionis terminum Exemplaria tam hujus Operis, quam et Sententiarum subsequis Annis ferendarum Extractuum Hungaricorum acquiri poterunt; siquidem cum initio cuiuslibet Anni Sententiarum proxime praecedaneorum Annorum Extractus de Anno in Annum, una cum Dictionario edere intendam. Anno autem 1829 typis vulgatis e Repertoriis remansa nonnulla Exemplaria dehinc, praeter Dominos in eodem Nuntio catenus interpellatos, apud nunc titulos etiam D. D. Collectores, ac praeterea Pestini apud D. Josephum Eggenberger Bibliopolam ab 1 fl. mon. conventionalis acquisibilia sunt. Signatum Miskolczini Die 6. Augusti 1832.

Georgius Haraszty de Eadem, et Mokcsa

plurimum H. Comitatum Tabulae Judiciarum Assessor, et Juratus Causarum Advocatus.

H i r d e t é s.

(1) Fejér vármegyében helyezettett 5200 hold térségű, elégséges lakó és hasznos gazdasági épületekkel bíró — a' Dunától csak két órányi távolságra levő Alsó Szentiványi puszta — bizonyos pénzmenység' előreadása mellett jövő 1833ik eszt. szeptember utolsó napjától kezdve, következő tíz esztendőre haszonbérbe kiadandó.

Pest vármegyében Dunán túl egy, — a' nagy várostól pedig 5 órányi messzeségre helyezettett — térségere nézve 2200 holdnyi szabad és allodialis birtok csinos lakással, 's erős szerekből készült gazdasági épületekkel azonnal a' vevőnek áruba bocsátatik.

Kutschera Lőrincz,

több ns Familia tabuláris Ügyésze Pesten, batvani utca' 542 szám alatti ház második emeletében.

(1) Pesten, az új-piaczon, batvani utca 269 szám alatt, 40 darab nemesített hágó-kes jutalmas áron eladó.

(2) E' f. sept. 17ik napjára Török-Sz.-Miklóson a' Sz. Tamási puszta kiárendálása iránt közhírré tétetett árverés nem fog tartatni.

H i r d e t é s.

(2) Néhai T. Pallini Inkey Antal ur, T. N. Somogy vármegyei zár alatt levő b. r. tokában Iharos Berényben a' kastélybeli üvegházhoz tartozó czirom, és narancs-fák, ugy más nagy számú nemesebb plánták, virágok, 's üvegházbeli növények f. eszt. october 15ő napján árverés mellett kész pénzben eladatnak.

(2) Köz hírré adatik, hogy tek. özv. Bakovszkyné szül. Tarkó Anna asszonyságnak Pesten, a' Barátok piaczaán 610dik számalatti sarok-háza saját kívánságára, sz. kir. Pest városának földbirtoki (urbaniális) tisztségében f. e. sept. 26ikán reggeli 10 órakor tartandó árverés útján a' többet ígérőnek adatik el.

(3) Priv. Losoncz városa tanácsa a' belső piacon helyezett „Sárkány“ vendégfogadó épületbeli kávéházat, a' nagy táncz-teremmel, 's a' kávésság' és báltartás jussával együtt, f. eszt. sz. Mihály hava 15kén a' városházánál tartandó közönséges árverés útján, a' jövő 1833ik esztendő első napjától számolván három esztendőre, bérbe adandja; ajánlván a' bérlőnek azon feltételt is, hogy e' vendégfogadóban a' város italait mérhesse és a' vendéglést gyakorolhassa.

Dunavíz állása a' budai vízmérték szerint:

Sept. 5dikén 7 láb, 5 hüv. 6 von. Sept. 6dikán 6 láb, 9 hüv. 9 von. Sept. 7dikén 6 láb, 9 hüv. 6 von. Sept. 8dikán 6 láb, 0 hüv. 0 von. (az 0 felett.)